

Rådets slutsatser om organdonation och organtransplantation

(2012/C 396/03)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

ERINRAR OM

— kommissionens meddelande *Handlingsplan om donation och transplantation av organ (2009–2015): bättre samarbete mellan medlemsstaterna* ⁽¹⁾, där kommissionen lyfte fram tio prioriterade åtgärder som syftar till att hjälpa medlemsstaterna att svara på de viktigaste utmaningarna inom området organdonation och organtransplantation, nämligen 1) bättre tillgång på organ, 2) ökad effektivitet och tillgänglighet i transplantationssystemen och 3) bättre kvalitet och säkerhet,

I. BÄTTRE TILLGÅNG PÅ ORGAN

1. VÄLKOMNAR

- framtagandet av nationella program som ska förbättra utfallet av de olika etapperna i förfarandet vid donation från avlidna donatorer (från identifiering och bevarande till tillvaratagande och transport),
- utarbetandet av en europeisk handbok om förfaranden vid donation från levande donatorer, för njur- och levertransplantationer,
- spridandet av bästa praxis, bland annat genom en europeisk handbok för inrättande och upprätthållande av system för samordning av organdonation från avlidna donatorer,
- det planerade utarbetandet av en heltäckande översikt över nationella system för lämnande av samtycke och de insatser som gjorts för att integrera intensivvårdspersonalens deltagande i förfarandet vid donation från avlidna donatorer,
- den roll som spelas av yrkesföreningarna, till exempel European Society for Organ Transplantation (Europeiska förbundet för organtransplantation, ESOT) och dess avdelning European Transplant Coordinators Organisation (Europeiska organisationen för transplantationssamordnare) och European Donation Committee (Europeiska donationskommittén, ETCO-EDC),
- medlemsstaternas insatser för att vidareutveckla programmen för donation från levande donatorer, samtidigt som ett övergripande skydd för levande donatorer säkerställs, i enlighet med vad som diskuterades vid hälso- och sjukvårdsministrarnas informella möte den 10-11 juli 2012,
- anordnandet av nationella informationskampanjer och europeiska initiativ, till exempel de europeiska orgando-

nationsdagar och de workshoppar för journalister om organdonation och organtransplantation som anordnades av Europarådet respektive Europeiska kommissionen,

— framtagandet av bästa praxis och nationella och europeiska utbildningsprogram med stöd av programmet för EU-åtgärder på hälsoområdet,

2. ERINRAR OM

- vikten av att uppmuntra människor att samtycka till organdonation efter sin död,
- vikten av att prioritera organdonation från avlidna donatorer,
- den förbättrade livskvalitet som njurtransplantationer ger patienterna och njurtransplantationernas höga kostnads-effektivitet jämfört med dialysbehandlingar vid terminal njursjukdom, såsom bland annat framkommit av analyser gjorda av brittiska (hälsovårdsministeriet 2009) eller franska myndigheter (hälsovårdsmyndigheten 2010),
- bristen på medicinska alternativ för patienter i behov av livsviktiga transplantationer av andra organ,
- att varje medlemsstat, även om detta är en fråga som faller under nationell behörighet, tydligt och på ett öppet sätt behöver definiera och organisera sitt nationella system för lämnande av samtycke och föra nationella väntelistor,
- kravet på att medlemsstaterna skyddar levande donatorer mot potentiella risker samt fysiska och ekonomiska problem som härrör från donationsförfarandet, och ser till att det rör sig om frivillig donation utan ekonomisk ersättning i enlighet med direktiv 2010/53/EU,
- vikten av öppen och heltäckande information för att stärka allmänhetens tilltro till värdet av transplantations-system som bygger på organdonation från såväl avlidna som levande donatorer,
- behovet av att framhålla det ansvar som intensiv- och akutvårdspersonal har och att integrera donationer i beslut som fattas om vård i livets slutskede,
- att avlägsnande av organ från en levande person i transplantationssyfte kräver en noggrann granskning av det enskilda fallet, varvid relevanta kriterier måste tas i beaktande, särskilt principen att människokroppen inte bör användas för ekonomisk vinning,

⁽¹⁾ 16545/08 (KOM(2008) 819 slutlig).

3. UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA

1. att fortsätta att utbyta sakkunskap om alla viktiga aspekter av programmen för organdonation och organtransplantation så att vi kan lära av varandra och öka antalet tillgängliga organ,
2. att tillhandahålla fortbildning för berörd vårdpersonal som arbetar med donation och transplantation från avlidna donatorer, däribland såväl transplantationskoordinatorer som intensiv- och akutvårdspersonal,
3. att utbyta information om respektive lands system för lämnande av samtycke,
4. att upprätta övergripande mekanismer för att skydda levande donatorer, däribland inrättandet av uppföljningsregister i överensstämmelse med kraven i direktiv 2010/53/EU,
5. att upprätta öppna och officiella mekanismer som innebär att levande donatorer ersätts för de utgifter de haft och i tillämpliga fall för inkomstbortfall som direkt kan hänföras till förfarandet vid donation från levande donator,
6. att öka medvetenheten bland patienter och deras familjer om olika transplantationsmöjligheter, inbegripet transplantation från avlidna och levande donatorer samt andra alternativa substitutionsterapier, att förbättra informationen om donation och transplantation i allmänhet och uppdra åt sjukvårdspersonal att tillhandahålla lämplig information om organdonation,
7. att utbyta information om sina kommunikationsstrategier och aktivt informera allmänheten, bland annat genom att använda sociala medier,
8. att, beroende på vad som är lämpligt, utarbeta och förbättra program för samarbete med intensiv- och akutvårdspersonal, tillsammans med de nationella och internationella yrkesorganisationerna, i syfte att optimera identifieringen av potentiella donatorer och genomförandet av förfarandet vid donation från avlidna donatorer,

II. ÖKAD EFFEKTIVITET OCH TILLGÄNGLIGHET I TRANSPLANTATIONSSYSTEMEN

4. VÄLKOMNAR

- fastställandet och genomförandet av bilaterala eller multilaterala avtal mellan medlemsstaterna för utbyte av organ och patienter, som respekterar principen om självförsörjning när det gäller transplantation, i enlighet med Madridresolutionen ⁽¹⁾,

⁽¹⁾ Madridresolutionen om organdonation och organtransplantation. Nationellt ansvar för att uppfylla patienternas behov, i enlighet med WHO:s principer. Transplantation 2011; 91 (11S): S29–S31.

- upprättandet av samarbetsavtal mellan nationella transplantationsorganisationer såsom South Transplant Alliance,
- utbytet av sakkunskap om transplantationssystem mellan medlemsstaternas behöriga myndigheter och med europeiska organisationer för organutbyte, särskilt Eurotransplant och Scandiatransplant,

5. ERINRAR OM

- den stora möjlighet som finns att behandla fler patienter och på ett effektivt sätt använda det allt större antalet tillgängliga organ inom medlemsstaterna genom ingående och genomförande av bilaterala eller multilaterala avtal mellan medlemsstaterna,
- behovet av tillräcklig administrativ kapacitet inom ramen för de nationella myndigheter som inrättats i enlighet med direktiv 2010/53/EU,
- att olaglig organhandel utgör ett brott mot grundläggande mänskliga rättigheter såsom rätten till mänsklig värdighet och integritet och har en negativ inverkan på allmänhetens förtroende och potentiella donatorers vilja att donera organ,
- att den begränsade kunskapen och forskningen om vissa vetenskapliga och organisatoriska aspekter av organtransplantation samt bristen på erforderlig sakkunskap inom vissa områden begränsar möjligheterna för transplantationsverksamhet inom EU att utvecklas vidare,

6. UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA

1. att aktivt ingå samverkansavtal när de har färre än tio avlidna donatorer per miljon invånare eller om det saknas specifika transplantationsprogram inom deras gränser,
2. att i lämpliga fall använda gemenskapsinstrument för att bygga upp den nationella transplantationskapaciteten,
3. att fortsätta att utbyta information om arrangemangen för och finansieringen av transplantationsverksamhet och översynen av den,
4. att genomföra operativt, gränsöverskridande organutbyte, bland annat genom att delta i en gemensam åtgärd inriktad på gränsöverskridande utbytesavtal med början 2013,
5. att på lämpligt sätt stödja nationellt och internationellt samarbete mellan transplantationsmyndigheter och polis och tullmyndigheter i syfte att upptäcka och förhindra olaglig organhandel,

7. UPPMANAR EUROPEISKA KOMMISSIONEN

1. att inkludera organtransplantation inom räckvidden för EU:s initiativ mot människohandel ⁽¹⁾, i enlighet med rekommendationerna från Världshälsoorganisationen och Europarådet,
2. att ta upp forskning om de tekniska och organisatoriska aspekterna av transplantation inom ramen för det europeiska forskningsprogrammet Horisont 2020,

III. BÄTTRE KVALITET OCH SÄKERHET

8. ERINRAR OM

- att direktiv 2010/53/EU fastställer miniminormer för kvalitet på och säkerhet hos mänskliga organ avsedda för transplantation,

- behovet av att förbättra kunskapen om hälsoeffekterna hos patienter som genomgått transplantation i syfte att ytterligare optimera transplantationsverksamheten med beaktande av bristen på organ,

9. UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA

1. att utbyta information sinsemellan om sina respektive nationella förfaranden för godkännande av organisationer för tillvaratagande och transplantationscentrum,
2. att utbyta sakkunskap om transplantation av organ från marginella donatorer (till exempel äldre donatorer) för att öka antalet tillgängliga organ, och samtidigt fastställa kvalitets- och säkerhetsgränser för sådan praxis,
3. att samla in och utbyta kunskap om kvalitet och säkerhet samt upprätta standardiserade patientuppföljningsregister eller -journaler, grundade på gemensamt utformade och överenskomna mallar.

⁽¹⁾ Direktiv 2011/36/EU om förebyggande och bekämpande av människohandel och om skydd av dess offer (EUT L 101, 15.4.2011, s. 1).